

«Elektron imza və elektron sənəd haqqında»

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

TƏLİMÇİ: RIZVAN FIKRƏTOĞLU

Qanunun məqsədi

Bu Qanun elektron imzanın və elektron sənədin istifadəsinin, onların elektron sənəd dövriyyəsində tətbiqinin təşkilati, hüquqi əsaslarını və əlaqədar subyektlərin hüquqlarını müəyyən edir, aralarında yaranan münasibətləri tənzimləyir.

I fəsil

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

M a d d ə 1. Əsas anlayışlar

Bu Qanunda aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə edilmişdir:

- ▶ **Elektron imza** - digər verilənlərə əlavə edilən və ya onlarla məntiqi əlaqəli olan, imza sahibini identifikasiya etməyə imkan verən verilənlər;
- ▶ **Gücləndirilmiş elektron imza (bundan sonra - gücləndirilmiş imza)** - imza sahibinin nəzarəti altında olan elektron imza vasitələri ilə yaradılan və yalnız imza sahibinə məxsus olmaqla onu identifikasiya edən, əlaqəli olduğu məlumat bildirişinin bütövlüyünü, dəyişməzliyini, təhrif olunmadığını və saxtalaşdırılmadığını müəyyən etməyə imkan verən elektron imza;
- ▶ **Elektron sənəd** - informasiya sistemində istifadə üçün elektron formada təqdim edilən və elektron imza ilə təsdiq olunmuş sənəd;
- ▶ **Elektron sənəd dövriyyəsi** - informasiya sistemində elektron sənədin nizamlanmış hərəkəti ilə bağlı informasiya prosesləri;
- ▶ **Elektron sənədi göndərən (bundan sonra - Göndərən)** - elektron sənəd dövriyyəsi vasitəsi istisna olmaqla, özü tərəfindən və ya adından elektron sənəd göndərilən fiziki və ya hüquqi şəxs;
- ▶ **Elektron sənədi alan (bundan sonra - Alan)** - elektron sənəd dövriyyəsi vasitəçisi istisna olmaqla, elektron sənədin ünvanlandığı fiziki və ya hüquqi şəxs;
- ▶ **Elektron sənəd dövriyyəsi vasitəçisi (bundan sonra - Vasitəçi)** - elektron sənədi Göndərən və Alan arasında elektron sənəd dövriyyəsi xidmətlərini göstərən fiziki və ya hüquqi şəxs;

M a d d ə 3. Elektron imza və elektron sənədin hüquqi qüvvəsi

- ▶ **Elektron formada və ya sertifikatsız olduğuna, sertifikatlaşdırılmamış imza vasitələri** ilə yaradıldığına görə elektron imza etibarsız sayıla bilməz.
- ▶ 3.2.AR-ın qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, **sertifikatlaşdırılmış imza vasitələri ilə yaradılmış və qüvvədə olan təkmil sertifikatlı gücləndirilmiş imza əl imzası ilə bərabər hüquqi qüvvəyə malikdir.**
- ▶ 3.3.Təkmil sertifikatda imza sahibinin səlahiyyətlərinə dair məlumatlar göstərildikdə bu Qanunun 3.2-ci maddəsinə müvafiq olan gücləndirilmiş **imza şəxsin kağız daşıyıcısı üzərindəki və möhürlə təsdiq edilmiş əl imzasına bərabər tutulur.**
- ▶ AR-ın qanunvericiliyi ilə sənədin yazılı şəkildə təqdim olunması tələb olunduqda bu Qanunun 3.2-ci, 3.3-cü maddələrinə müvafiq qaydada imzalanmış elektron sənəd bu şərtlərə cavab verən hesab edilir.
- ▶ AR-ın qanunvericiliyi ilə **sənədin notariat qaydasında təsdiqi və (və ya) dövlət qeydiyyatı tələb olunduğu hallar istisna** olmaqla, elektron sənəd kağız daşıyıcıda olan sənədə bərabər tutulur və onunla eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.
- ▶ AR-ın qanunvericiliyi ilə sənədin notariat qaydasında təsdiqi və ya dövlət qeydiyyatı tələb olunduqda elektron sənəd və ya onun bu Qanunun 25.1-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən surəti AR-ın qanunvericiliyinə müvafiq olaraq qeydiyyata alınır və ya təsdiq edilir.
- ▶ Məlumat bildirişinin və elektron sənədin istifadəsi **bu Qanunla və digər normativ hüquqi aktlarla tənzimlənir.**

II fəsil

ELEKTRON İMZA

M a d d ə 5 . Elektron imzanın istifadəsi

- ▶ Elektron imza yaratma məlumatlarından istifadə etməklə **imza vasitələri ilə yaradılan elektron imza yalnız öz sahibinə məxsusdur.**
- ▶ **İmza sahibi bir neçə imza yaratma məlumatlarına malik ola bilər** və onlar sertifikatlarında göstərilən münasibətlərdə istifadə edilir.
- ▶ Elektron sənədin və elektron imzanın həqiqiliyini təsdiq etmək və imza sahibinin şəxsiyyətini identifikasiya etmək məqsədilə *imzanın yoxlanılması həyata keçirilir.* **Yoxlama imza vasitələrindən istifadə edilməklə elektron imzanı yoxlama məlumatları əsasında aparılır.**
- ▶ Elektron imzanın yoxlanma qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı (NK) tərəfindən müəyyən edilir.
- ▶ İmza sahibi sertifikatı olmayan elektron imzadan istifadə edərkən qarşı tərəfi xəbərdar etməlidir.

M a d d ə 6 . Elektron imzanın dövlət idarəçiliyi sahəsində istifadəsi

- ▶ Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının informasiya sistemlərində elektron sənəd mübadiləsi **üçün ancaq gücləndirilmiş imzadan və sertifikatlaşdırılmış imza vasitələrindən istifadə** edilir.
- ▶ Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları **sahə üzrə akkreditə edilmiş Mərkəzin xidmətlərindən** istifadə etməlidir.
- ▶ Dövlət hakimiyyəti və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarına *fiziki və ya hüquqi şəxsin göndərdiyi məlumat bildirişi onun gücləndirilmiş imzası ilə təsdiqlənməlidir.*
- ▶ Dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanları tərəfindən elektron imzadan istifadə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı (NK) tərəfindən müəyyənləşdirilir.

IV fəsil

ELEKTRON SƏNƏD

M a d d ə 2 1. Elektron sənədə dair tələblər

Elektron sənəd aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- ▶ **texniki və proqram** vasitələrinin köməyi ilə **yaradılmalı, saxlanılmalı, emal edilməli, ötürülməli və qəbul edilməlidir**;
- ▶ bu Qanunun 22-ci maddəsində müəyyən edilmiş quruluşa malik olmalıdır;
- ▶ identikləşdirməyə imkan verən rekvizitlərə malik olmalıdır;
- ▶ texniki və proqram vasitələrinin köməyi ilə **əyani qavranılan (vizual) şəkildə** təqdim olunmalıdır.
- ▶ Elektron sənədin identikləşdirilməsi, həqiqiliyinin müəyyənləşdirilməsi üçün zəruri olan rekvizitlərin siyahısı AR-ın qanunvericiliyinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

M a d d ə 2 2. Elektron sənədin quruluşu

Elektron sənəd ümumi və xüsusi hissələrdən ibarət quruluşa malikdir.

Elektron sənədin məzmunu və ünvanlandığı şəxs barədə məlumatlar onun ümumi hissəsində qeyd edilir.

Elektron sənədə əlavə edilən elektron imza (imzalar) və vaxt göstəricisi (göstəriciləri) elektron sənədin xüsusi hissəsində qeyd olunur.

M a d d ə 23. Elektron sənədin təqdimat formaları

Elektron sənəd **daxili və xarici təqdimat formalarına** malikdir.

Elektron sənədin **verilənlər daşıyıcısında yazılmış şəkli onun daxili** təqdimat formasıdır.

Elektron sənədin **verilənlər daşıyıcısından fərqli digər maddi obyektə** (displaydə, kağızda və s.) əyani qavranılan (vizual) şəkildə əks etdirilməsi onun xarici təqdimat formasıdır.

M a d d ə 2 4. Elektron sənədin əsli

Elektron sənədin əslə yalnız daxili təqdimat formasında ola bilər.

Elektron sənədin **daxili təqdimat formasında bir-biri ilə eyni olan bütün nüsxələri əsl hesab edilir və bərabər hüquqi qüvvəyə malikdir.**

Elektron sənədin elektron formada surəti ola bilməz.

Eyni şəxs tərəfindən kağız daşıyıcıda və elektron formada tərtib edilmiş eyni məzmunlu sənədin **hər biri müstəqildir və bərabər hüquqi qüvvəyə malikdir. Bu halda kağız daşıyıcıdakı sənəd elektron sənədin surəti sayılmır.**

M a d d ə 2 5. Elektron sənədin surəti və onun təsdiq edilmə qaydası

- ▶ 25.1. Elektron sənədin surəti onun kağız daşıyıcıda əks edilmiş xarici təqdimat formasının AR-ın qanunvericiliyində müəyyən olunmuş qaydada təsdiq edilməsi ilə hazırlanır.
- ▶ Elektron sənədin kağız daşıyıcıdakı nüsxəsində onun müvafiq elektron sənədin surəti olması qeyd edilməlidir.
- ▶ Elektron sənədin kağız daşıyıcıdan başqa digər maddi obyektəki və ya kağız daşıyıcıdakı, lakin müvafiq qaydada təsdiq edilməmiş nüsxəsi onun surəti sayılmır.
- ▶ Elektron sənədin əsli və bu Qanunun 25.1-ci maddəsinin tələblərinə cavab verən **kağız daşıyıcı üzərindəki surəti eyni hüquqi qüvvəyə malikdir.**

V fəsil

**ELEKTRON SƏNƏD
DÖVRIYYƏSİ**

M a d d ə 2 6. Elektron sənəd dövriyyəsinin təşkilinin əsasları

- ▶ **Elektron sənədin istifadəsi və dövriyyəsi AR qanunvericiliyi və ya elektron sənəd dövriyyəsi subyektləri arasında bağlanmış müqavilələr əsasında həyata keçirilir.**
- ▶ AR-ın qanunvericiliyində və bağlanmış müqavilədə **elektron sənədlərin mübadiləsi qaydası və onunla bağlı olan texniki-təşkilati tələblər** (sənədlərin mübadilə forması, onların yoxlanılma proseduru, sənədin alınmasının təsdiqlənməsi üçün məqbul hesab edilən müddət, forma və sairə) müəyyən edilir.
- ▶ Elektron sənəd dövriyyəsinin sənədləşdirilməsi AR-ın qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş **kargüzarlıq standartları və qaydaları əsasında həyata keçirilir.**
- ▶ **Korporativ informasiya sistemində elektron sənədin istifadəsi və dövriyyəsi sistemin daxili normativ sənədləri ilə tənzimlənir.**

M a d d ə 27. Elektron sənədin göndərilməsi və alınması

- ▶ **Şəxsən, habelə başqasının adından çıxış etmək səlahiyyəti olan şəxs tərəfindən** göndərilmiş və ya özünün proqramlaşdırdığı qaydada fəaliyyət göstərən informasiya sisteminin avtomatik ötürdüyü elektron sənəd Göndərən tərəfindən göndərilmiş hesab edilir.
- ▶ Tərəflər arasındakı müqavilədə başqa hallar müəyyən edilməmişdirsə, Alan qəbul etdiyi elektron sənədin həqiqiliyinin təsdiqlənməsi nəticəsində onu Göndərənə yolladığına əmin olur və istənilən, o cümlədən avtomatik vasitələrlə alınmanı birmənalı təsdiq edən qaydada Göndərənə məlumatlandırır.

Alan aşağıdakı hallarda elektron sənədi Göndərən tərəfindən göndərilməmiş hesab etməlidir:

- ▶ elektron sənədin göndərilməməsi **barədə bildiriş almışdırsa**;
- ▶ elektron sənədin həqiqiliyi **təsdiqlənməmişdirsə**;
- ▶ elektron sənədin həqiqiliyinin yoxlanması nəticəsində Alana bəlli olmuşdur və ya bəlli olmalı idi ki, qəbul edilmiş elektron sənəd başqa **sənədin avtomatik təkrarıdır**.
- ▶ Tərəflər arasındakı müqavilədə başqa hallar müəyyən edilməmişdirsə, Alandan Göndərənə təsdiqləmə çatanadək elektron sənəd alınmamış hesab olunur. Təsdiqləmədə elektron sənədin tərəflər arasında razılaşdırılmış texniki tələblərə uyğun olması qeyd edilməlidir.
- ▶ Göndərənə göstərdiyi və ya tərəflər arasında bağlanmış müqavilədə müəyyən edilmiş müddət ərzində təsdiqləmə alınmamışdırsa, Göndərən bu barədə Alanı məlumatlandırır və təsdiqləmənin göndərilməsi müddətini təyin edir.
- ▶ Bu Qanunun 27-ci maddəsi elektron sənədlərin göndərilməsi və ya alınması ilə bağlı münasibətlər istisna olmaqla, elektron **sənədlərin məzmunundan və alınmanın təsdiqlənməsindən irəli gələn digər münasibətləri tənzimləmir.**

M a d d ə 2 8. Elektron sənədin göndərilmə və alınma vaxtı

Tərəflər arasında bağlanmış müqavilədə başqa hallar müəyyən edilməmişdirsə, **elektron sənədin Göndərənin və ya onun adından çıxış edən şəxsin nəzarətində olmayan informasiya sisteminə daxil olduğu an elektron sənədin göndərilmə vaxtı (tarix və vaxt) hesab edilir.**

Tərəflər arasında müqavilədə başqa hallar müəyyən edilməmişdirsə, **elektron sənədin Alanın göstərdiyi informasiya sisteminə daxil olduğu an elektron sənədin alınma vaxtı (tarix və vaxt) hesab edilir.**

Göndərilmə və alınma vaxtlarının mübahisəyə səbəb olacağı hallarda vaxt göstəricilərinin qeydiyyatı xidmətlərindən istifadə edilə bilər.

M a d d ə 2 9. Elektron sənədin saxlanması

- ▶ 29.1. Elektron sənədin saxlanılma qaydası aşağıdakı şərtlər nəzərə alınmaqla, AR-ın qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir:
  - ▶ 29.1.1. elektron sənəd **yaradıldığı, ötürüldüyü və ya qəbul edildiyi quruluşu saxlasın;**
  - ▶ 29.1.2. elektron sənəd onu **Göndərəni, Alanı, göndərilmə və alınma vaxtını müəyyən etməyə** imkan versin;
  - ▶ 29.1.3. elektron sənəddə olan informasiya **növbəti istinad üçün istifadə edilə bilsin;**
  - ▶ 29.1.4. elektron sənədin saxlanılma müddəti **kağız sənəd üçün nəzərdə tutulmuş müddətdən az olmasın;**
  - ▶ 29.1.5. qanunvericiliklə və tərəflərin razılığı ilə müəyyən edilən digər şərtlərə uyğun gəlsin.

Bu Qanunun 29.1-ci maddəsi saxlanması zəruri olmayan elektron sənədlərə şamil edilmir.

Elektron sənədlərin saxlanması üçün AR-ın qanunvericiliyinə müvafiq olaraq digər hüquqi və fiziki şəxslərin xidmətlərindən istifadə edilə bilər.

M a d d ə 3 0. Elektron sənədin mühafizəsi

Elektron sənəd dövriyyəsi zamanı elektron sənədin mühafizəsi məqsədilə AR-ın qanunvericiliyinə müvafiq olan **proqram və texniki vasitələrdən istifadə edilməlidir.**

Elektron sənəd dövriyyəsində istifadə edilən informasiya sistem və şəbəkələrində mühafizə tədbirlərinin lazımi səviyyəsi **bu sistem və şəbəkələrin mülkiyyətçisi tərəfindən təmin edilir.**

Korporativ informasiya sistemlərində elektron sənəd dövriyyəsinin mühafizə tədbirlərinin lazımi səviyyəsi AR qanunvericiliyinin tələblərinə müvafiq olaraq bu sistemin mülkiyyətçisi tərəfindən və ya iştirakçıların razılaşmasına uyğun təmin edilir.

M a d d ə 32. Məzmununu konfidensial informasiya təşkil edən elektron sənədlər

- ▶ 32.1. Tərkibində **dövlət, kommertiya, bank sirləri təşkil edən məlumatlar və digər konfidensial informasiyalar** olan elektron sənədlərin istifadə qaydası və mühafizə tədbirləri AR-ın qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.
- ▶ Tərkibində **dövlət sirri təşkil edən məlumatlar olan elektron sənədlərin mübadiləsi üçün yalnız sertifikatlaşdırılmış elektron imza və elektron sənəd dövriyyəsi vasitələrindən** istifadə olunmalıdır.
- ▶ Tərkibində dövlət sirri təşkil edən məlumatlar olan elektron sənədlərin **tərtibi, emalı və mübadiləsi üçün istifadə olunan informasiya sistemlərinin ekspertizası** müvafiq icra hakimiyyəti orqanı (NK) tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.
- ▶ Bu Qanunun 32.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan elektron sənədlərlə işləməyə buraxılan şəxslər AR-ın qanunvericiliyinə müvafiq olaraq bu sənədlərin mühafizəsi üçün **zəruri tədbirlərin görülməsini təmin etməlidirlər.**
- ▶ Tərəflər arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən elektron sənəd dövriyyəsinə həyata keçirən subyektlər konfidensial informasiya məzmunlu elektron sənədlərə müraciət və onların mühafizə üsullarını AR-ın qanunvericiliyinə uyğun olaraq özləri müəyyən edirlər.